

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુબ્રતા સેન અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કેન્દ્ર સરકાર અને અન્ય

સપ્ટેમ્બર ૧૮, ૨૦૦૧

[એમ.બી. શાહ અને આર.પી. સેઠી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સર્વિસ લો:

પેન્શન – આસામ ઓઈલ સ્ટાફ પેન્શન ફંડ રૂલ્સ – બર્મા ઓઈલ કંપની (એક્ટિવિઝિશન ઓફ શેર્સ ઓફ ઓઈલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ એન્ડ ઓફ ધ અન્ડરટેકિંગ્સ ઇન ઇન્ડિયા ઓફ આસામ ઓઈલ કંપની લિમિટેડ એન્ડ ધ બર્મા ઓઈલ કંપની (ઇન્ડિયા ટ્રેડિંગ) લિમિટેડ) એક્ટ, ૧૯૮૧ – કલમ ૧૧ – સુધારેલી પેન્શન યોજના જે યોજનાની લાગુ પડવાપાત્રતા ચોક્કસ તારીખ પછી નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓ માટે પ્રદાન કરે છે – જે કર્મચારીઓ કટ ઓફ તારીખ

પહેલા નિવૃત્ત થયા હતા – ઠેરવેલ કે, સુધારેલા પેન્શન માટે હકદાર છે –
ભારતનું સંવિધાન, ૧૯૫૦ – અનુચ્છેદ ૩૨

સામાવાળા-રાજ્યે ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન (આસામ ઓઇલ
ડિવિઝન) ના અધિકારીઓના સંબંધમાં પેન્શન ફોર્મ્યુલાના સુધારાની જોગવાઈ
કરતી અધિસૂચના બહાર પાડી. સદર સુધારાની લાગુ પડવાપાત્રતા માટે
અધિસૂચનામાં એક ચોક્કસ કટ ઓફ તારીખ પૂરી પાડવામાં આવી હતી.

અરજદારો, કોર્પોરેશનના કર્મચારીઓ કે જેઓ કટ ઓફ તારીખ પહેલા
નિવૃત્ત થયા હતા, તેમણે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ એવા કારણોસર રિટ
અરજી દાખલ કરેલ કે કટ ઓફ તારીખ ભેદભાવપૂર્ણ હતી અને એવી રજૂઆત કરી
હતી કે તેઓ સુધારેલી ફોર્મ્યુલાના આધારે પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર હતા.

સામાવાળાઓએ સ્વીકાર્યું કે અરજદારો તે જૂથનો ભાગ હતા જે ભૂતપૂર્વ
આસામ ઓઇલ કંપનીમાંથી આવ્યા હતા અને બિન-અંશદાની પેન્શન
યોજનાના આધારે પેન્શન મેળવી રહ્યા હતા. જો કે, તેઓએ એવી રજૂઆત કરી
હતી કે અરજદારો સુધારેલી પેન્શન યોજના હેઠળ આવરી લેવાયા નથી કારણ કે
નિવૃત્ત કર્મચારીઓને પેન્શન ચૂકવવા માટે અલગ ફંડ ફાળવવામાં આવ્યું હતું
અને ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ હેઠળ ટ્રસ્ટ બનાવવામાં આવ્યું હતું અને મંજૂર

કરવામાં આવ્યું હતું, અને મંજૂર કરાયેલા પેન્શન ફંડમાં પેન્શન યોજનામાં કોઈ પણ સુધારો માત્ર સેવામાં રહેલા હયાત સભ્યોને જ લાભ આપશે.

અપીલનો નિકાલ કરતાં, કોર્ટે

ઠેરવેલ કે: ૧.૧. જે કર્મચારીઓ કટ ઓફ તારીખ એટલે કે તારીખ ૦૧/૧૨/૧૯૯૪ પહેલા નિવૃત્ત થયા છે તેઓ પણ સુધારેલા પેન્શન માટે હકદાર છે. [૧૪૩-ડી]

૧.૨. પેન્શનની ચુકવણી એ નિયમો અનુસાર એમ્પ્લોયર (નિયોક્તા) ની જવાબદારી હતી અને તે જવાબદારી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા કંપનીનો કબજો લેવાના બદલામાં નિભાવવાની રહેશે. કર્મચારીઓના (નિવૃત્ત સહિતના) અધિકારો બર્મા ઓઇલ કંપની (એકિવક્રિશન ઓફ શેર્સ ઓફ ઓઇલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ એન્ડ ઓફ ધ અન્ડરટેકિંગ્સ ઇન ઇન્ડિયા ઓફ આસામ ઓઇલ કંપની લિમિટેડ એન્ડ ધ બર્મા ઓઇલ કંપની (ઇન્ડિયા ટ્રેડિંગ) લિમિટેડ) એક્ટ, ૧૯૧૧ ની કલમ ૧૧ હેઠળ સુરક્ષિત છે. [૧૪૯-સી; ડી]

ડી.એસ. નાકરા વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર, [૧૯૮૩] ૧ એસ.સી.સી. ૩૦૫, સમજાવવામાં આવેલ અને અલગ પાડવામાં આવેલ.

૧.૩. પેન્શન ન તો કોઈ સખાવત છે, ન તો નિયોક્તાની મીઠી ઈચ્છા પર આધારિત કૃપાની બાબત છે, ન તો તે એક્સ ગ્રેશિયા ચુકવણી છે. તે ભૂતકાળમાં આપેલી સેવાઓ માટેની ચુકવણી છે. તે એક સામાજિક કલ્યાણકારી માપદંડ છે જે એવા લોકોને સામાજિક-આર્થિક ન્યાય પ્રદાન કરે છે જેમણે તેમના જીવનના ઉત્કૃષ્ટ દિવસોમાં આ આશ્વાસન પર નિયોક્તા માટે અવિરત પરિશ્રમ કર્યો હતો કે વૃદ્ધાવસ્થામાં તેઓને નિરાધાર છોડી દેવામાં આવશે નહીં. સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલા સ્વીકારને ધ્યાનમાં લેતા, તે સ્પષ્ટ છે કે અરજદારોએ પેન્શન મેળવવા માટે કોઈ રકમનું યોગદાન આપવાનું જરૂરી નહોતું. એવું બની શકે કે હાલના કેસમાં, પેન્શન ફંડ માટેનું ટ્રસ્ટ ઇન્કમ ટેક્સના હેતુઓ માટે અથવા પેન્શનની સરળ ચુકવણી માટે બનાવવામાં આવ્યું હોય, પરંતુ તેનાથી સેવામાંથી નિવૃત્તિ પર નિયમો અનુસાર ગણતરી કરાયેલ માસિક પેન્શન ચૂકવવાની નિયોક્તાની જવાબદારીને કોઈ અસર થશે નહીં અને આ નિવૃત્તિ લાભ પેન્શન ફંડની ઉપલબ્ધતા પર આધારિત નથી. પેન્શનરો દ્વારા પેન્શન ફંડનું વિભાજન કરવાનો અથવા યોજનામાં નવા સભ્યોના ઉમેરા પર પ્રો ડેટા (પ્રમાણસર) હિસ્સાને અસર કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. [૧૪૮-એચ; ૧૪૯-એ; બી]

૨. પેન્શન મેળવવાનો અધિકાર એ સંચિત અંશદાનના આધારે એન્યુઇટી

(વાર્ષિકી) મેળવવા કરતાં અલગ છે. [૧૫૧-બી]

શાશાધર ચક્રવર્તી અને અન્ય વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર અને અન્ય, [૧૯૯૬]
૧૧ એસ.સી.સી. ૧, અલગ પાડવામાં આવેલ.

૩. હાલના કેસમાં પેન્શન મંજૂર કરવાના નિયમો જોગવાઈ કરે છે કે નિર્દિષ્ટ કેટેગરીમાં ઉલ્લેખિત કર્મચારી આપમેળે પેન્શન ફંડનો સભ્ય બનશે અને તેની નિવૃત્તિની તારીખે પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર બનશે. પેન્શનની રકમ નિયમો અનુસાર નક્કી કરવાની રહેશે. તે નિયમમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે અને અરજદારો સુધારેલા નિયમના આધારે એવા કારણોસર દાદ માંગે છે કે કોઈ ચોક્કસ તારીખ પહેલા અથવા પછી નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓ વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ હોઈ શકે નહીં. પેન્શનરો (નિવૃત્ત કર્મચારીઓ) દ્વારા પેન્શન ફંડનું વિભાજન કરવાનો અને/અથવા પેન્શનની ચુકવણી માત્ર પેન્શન ફંડમાંથી જ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. પેન્શન ચૂકવવાની જવાબદારી નિયમોમાં કરવામાં આવેલી જોગવાઈને કારણે ઉદ્ભવે છે. [૧૫૧-બી; સી; ડી]

ડી.એસ. નાકરા વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર, [૧૯૮૩] ૧ એસ.સી.સી. ૩૦૫
અને વી. કસ્તુરી વિરુદ્ધ મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, બોમ્બે અને અન્ય, [૧૯૯૮] ૮ એસ.સી.સી. ૩૦, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો.

૪. પેન્શન યોજના હેઠળ સંચાલિત કર્મચારીના કિસ્સામાં, નિયોક્તા સાથેના સંબંધોમાં માત્ર ફેરફાર થાય છે, પરંતુ તે સંપૂર્ણપણે તૂટી જતા નથી. પેન્શન ચૂકવવાની કોઈ નવી યોજના નથી, પરંતુ તે માત્ર હયાત પેન્શન યોજનાનો સુધારો છે. નવી પેન્શન યોજના હેઠળ, નિવૃત્તિની તારીખના તરત જ પહેલાના સેવાના છેલ્લા પાંચ વર્ષના સરેરાશ વાર્ષિક મૂળ પગારના અગાઉના ૪૦ ટકાના બદલે, અધિકારી દ્વારા તેમની સેવાના છેલ્લા ૧૦ મહિના દરમિયાન મેળવેલા સરેરાશ મોંઘવારી ભથ્થા સહિતના છેલ્લા ૧૦ મહિનાના પગારની સરેરાશના ૪૦ ટકાના આધારે પેન્શન ચૂકવવાનું રહેશે. [૧૫૨-સી; ડી; ઈ]

ઓલ ઇન્ડિયા રિઝર્વ બેંક રિટાયર્ડ ઓફિસર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર, [૧૯૯૨] સપ્લી. ૧ એસ.સી.સી. ૬૬૪, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો.

સિવિલ ઓરિજિનલ જ્યુરિસ્ડિક્શન: ૧૯૯૯ ની રિટ પિટિશન (સી) નં. ૩૭૨.

ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળ.

અરજદારો તરફે જે.બી.ડી. એન્ડ કંપની વતી વી.આર. રેડ્ડી અને દિનેશ મથુર.

સામાવાળાઓ તરફે રાજ બીરબલ, વી.કે. રાવ અને સુશ્રી મધુ સિકરી.

કેન્દ્ર સરકાર તરફે બી.એ. મોહંતી, કે.સી. કૌશિક, સુશ્રી સુનિતા શર્મા અને બી.વી. બલરામ દાસ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ શાહ દ્વારા આપવામાં આવેલ. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળની આ અરજી એવા અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે જેઓ ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ (આસામ ઓઇલ ડિવિઝન) ના કર્મચારીઓ હતા અને તારીખ ૦૧/૧૨/૧૯૯૪ પહેલાં નિવૃત્ત થયા હતા. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે આસામ ઓઇલ ડિવિઝનની રચના બર્મા ઓઇલ કંપનીની ૧૦૦% પેટાકંપની એવી આસામ ઓઇલ કંપની લિમિટેડના ઉપક્રમની બદલી દ્વારા કરવામાં આવી હતી જેનું તારીખ ૧૪/૧૦/૧૯૮૧ થી રાષ્ટ્રીયકરણ કરવામાં આવ્યું છે. અરજદારોને આસામ ઓઇલ કંપની લિમિટેડમાંથી ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન – આસામ ઓઇલ ડિવિઝન (ટૂંકમાં "એઓડી") માં બદલી કરવામાં આવ્યા હતા. આસામ ઓઇલ કંપની સ્ટાફ પેન્શન ફંડ સ્કીમ મુજબ, તેઓ નીચેના આધારે પેન્શન મેળવી રહ્યા હતા:

"નિવૃત્તિની તારીખના તરત જ પહેલાના સેવાના છેલ્લા પાંચ વર્ષના સરેરાશ વાર્ષિક મૂળ પગારના ૪૦ ટકા જેટલી રકમ"

એવું દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે ભારત સરકારે તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૫ ના રોજ અધિસૂચના બહાર પાડી છે જે એઓડી સ્ટાફ પેન્શન સ્કીમ હેઠળ આવરી લેવાયેલા ઇન્ડિયન ઓઇલ કોર્પોરેશન (એઓડી) ના અધિકારીઓના સંબંધમાં પેન્શન ફોર્મ્યુલાના સુધારાની જોગવાઈ કરે છે જે આ મુજબ વંચાય છે:

"ડિસેમ્બર, ૧૯૯૪ થી અને ત્યારપછી નિવૃત્ત થતા અધિકારીઓ માટેના પેન્શનની ગણતરી અધિકારી દ્વારા તેમની સેવાના છેલ્લા ૧૦ મહિના દરમિયાન મેળવેલા સરેરાશ મોંઘવારી ભથ્થા સહિતના છેલ્લા ૧૦ મહિનાના પગારની સરેરાશના ૪૦% ના આધારે કરી શકાય છે. જો અને જ્યારે પગાર સુધારો ભૂતકાળની અસરથી થાય, ત્યારે પેન્શનની રકમ તે મુજબ એડજસ્ટ કરી શકાય છે. પેન્શન પર કોઈ મોંઘવારી ભથ્થું ચૂકવવામાં આવશે નહીં."

અરજદારો રજૂઆત કરે છે કે કટ-ઓફ તારીખ ભેદભાવપૂર્ણ છે અને જેઓ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૪ પહેલા નિવૃત્ત થયા છે અને જેઓ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૪ થી અને ત્યારપછી નિવૃત્ત થવાના છે તેવા નિવૃત્ત થનારાઓનું કોઈ વર્ગીકરણ હોઈ શકે નહીં અને તેથી, તેઓ સુધારેલી ફોર્મ્યુલાના આધારે પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર છે. આ માટે, તેઓએ ડી.એસ. નાકરા વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર, [૧૯૯૩] ૧ એસ.સી.સી. ૩૦૫ માં આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. આ અરજીમાં, તેઓએ નીચે મુજબ અરજ કરેલ છે:

(એ) વાદગ્રસ્ત પત્રવ્યવહાર નં. એફ. નં. એફ.૨૯૦૧૧/૧/૯૫-આઈઓસી તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૫ (એનેક્સર 'ઈ') માં ઉલ્લેખિત કટ ઓફ તારીખ ડિસેમ્બર, ૧૯૯૪ ને મનસ્વી રીતે નક્કી કરવામાં આવી હોવાથી તેને ક્વોશ (૨૬) કરતો સર્ટિફિકેટના સ્વરૂપનો રિટ, નિર્દેશ અથવા હુકમ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, નિર્દેશ કે હુકમ જારી કરવો; અને

(બી) સામાવાળાઓને તારીખ ૧૦/૦૩/૧૯૯૫ ના વાદગ્રસ્ત પત્રવ્યવહાર નં. એફ. નં. ૨૯૦૧૧/૧/૯૫-આઈઓસી ના લાભો નિવૃત્તિની તારીખને ધ્યાનમાં લીધા વિના આઈઓસી (એઓડી) ના તમામ પેન્શનરોને આપવાનો નિર્દેશ આપતો મેન્ડામસના સ્વરૂપનો રિટ, નિર્દેશ અથવા હુકમ કે અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, નિર્દેશ કે હુકમ જારી કરવો.

(સી) સામાવાળાઓને એઓસી પેન્શન યોજનાને ઉદાર બનાવવાનો નિર્દેશ આપતો મેન્ડામસના સ્વરૂપનો રિટ, નિર્દેશ અથવા હુકમ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, નિર્દેશ કે હુકમ જારી કરવો જેથી તમામ નિવૃત્ત કર્મચારીઓ અને જેઓ હજુ સેવામાં છે અને એઓસી પેન્શન યોજના હેઠળ નિવૃત્ત થવાના છે તેઓને એડહોક પેન્શન રાહતનો સમાવેશ કરી શકાય જે એઓસી ના ભૂતપૂર્વ કર્મચારીઓને આપવામાં આવી રહી છે જેઓની ઓઈલ (OIL) માં બદલી

કરવામાં આવી હતી;

(ડી) સામાવાળાઓને એઓસી પેન્શન યોજનાને ઉદાર બનાવવાનો નિર્દેશ આપતો મેન્ડામસના સ્વરૂપનો રિટ, નિર્દેશ અથવા હુકમ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, નિર્દેશ કે હુકમ જારી કરવો જેથી તમામ નિવૃત્ત કર્મચારીઓ અને જેઓ હજુ સેવામાં છે અને એઓસી પેન્શન યોજના હેઠળ નિવૃત્ત થવાના છે તેઓને સી.એલ.આઈ. લિંકડ પેન્શન રાહતના લાભોનો સમાવેશ કરી શકાય, જે ઓઈલ (OIL), બીપીસીએલ (BPCL) અને એચપીસીએલ (HPCL) ના પાત્ર પેન્શનરોને આપવામાં આવી રહ્યા છે;

(ઈ) સામાવાળા નં. ૨ ની પેન્શન યોજનાને ઉદાર બનાવવાનો નિર્દેશ આપતો મેન્ડામસના સ્વરૂપનો રિટ, નિર્દેશ અથવા હુકમ અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય રિટ, નિર્દેશ કે હુકમ જારી કરવો જેથી ૧૫ વર્ષ પછી પેન્શનના કમ્યુટેડ (રૂપાંતરિત) ભાગના પુનઃસ્થાપનનો લાભ સમાવી શકાય જે સામાવાળા નં. ૨ ની ભગિની કંપનીઓ એટલે કે બીપીસીએલ અને એચપીસીએલ ને આપવામાં આવી રહ્યો છે.

શરૂઆતમાં જ, અમે જણાવી શકીએ કે અરજદારોના વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલ શ્રી વી.આર. રેડ્ડીએ અરજ (સી) માટે આગ્રહ રાખ્યો નથી અને અરજ

(ડી) અને (ઈ) ના સંબંધમાં કારણ કે તેમાં હકીકતના વિવાદિત પ્રશ્નો સામેલ છે, તેથી તે મુદ્દાઓ નક્કી કરવા જરૂરી નથી અને તેને ખુલા રાખવામાં આવે છે. સામાવાળા નં. ૨ વતી દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબના સોગંદનામામાં પણ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અરજદારો માટે વિવાદિત હકીકતોના નિવારણ માટે હાઈકોર્ટનો આશરો લેવો યોગ્ય રહ્યો હોત. સદર દાદ માટે, અરજદારો સક્ષમ ફોરમનો આશરો લેવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે.

સામાવાળા નં. ૨ ઇન્ડિયન ઓર્ધલ કોર્પોરેશનના વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલ શ્રી રાજ બીરબલે રજૂઆત કરી હતી કે હાલના કેસમાં નાકરાના કેસમાં સ્થાપિત સિદ્ધાંતો લાગુ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. તેમની એવી રજૂઆત છે કે અરજદારો બિન-અંશદાની પેન્શન યોજના, એટલે કે ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ હેઠળ મંજૂર કરાયેલ આઈઓસી (એઓડી) સ્ટાફ પેન્શન ઇંડ દ્વારા સંચાલિત હતા. પેન્શન ઇંડના નિયમો હેઠળ, ટ્રસ્ટીઓ દ્વારા આવા સભ્યોના સંબંધમાં તેમની નિવૃત્તિ/મૃત્યુ સમયે એલ.આઈ.સી. માંથી એન્યુઇટી ખરીદવામાં આવે છે અને એલ.આઈ.સી. દ્વારા પેન્શન ચૂકવવામાં આવે છે. એન્યુઇટી મેળવવાનો અધિકાર અને તેનું પ્રમાણ એન્યુઇટી ખરીદતી વખતે સ્થાપિત થઈ જાય છે. એવું પણ દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે મંજૂર કરાયેલા પેન્શન ઇંડમાં પેન્શન યોજનામાં સુધારો ઇંડની નાણાકીય સ્થિતિના આધારે કરવામાં આવે છે જે ઇંડના વર્તમાન સંસાધનો અને ઇંડ દ્વારા માત્ર સેવામાં રહેલા હયાત

સભ્યોના સંબંધમાં મેળવવાના ભાવિ અંશદાન પર આધારિત એક્ટ્યુઅરિયલ મૂલ્યાંકન દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે.

નિવૃત્ત કર્મચારીઓ ક્યારે સુધારેલી પેન્શન યોજનાના લાભ માટે હકદાર બને છે તે પ્રશ્ન પર, આ કોર્ટે વી. કસ્તુરી વિરુદ્ધ મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, બોમ્બે અને અન્ય, [૧૯૯૮] ૮ એસ.સી.સી. ૩૦ માં અગાઉના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા પછી નીચે મુજબ બે કેટેગરીઓ નિર્દિષ્ટ કરી છે:

"કેટેગરી-૧

ફરો ૨૨. જો નિવૃત્ત થનારી વ્યક્તિ તેની નિવૃત્તિ સમયે પેન્શન માટે પાત્ર હોય અને જો તે સંબંધિત પેન્શન યોજનાના અનુગામી સુધારાના સમય સુધી જીવિત રહે, તો તે ઉન્નત પેન્શન મેળવવા માટે પાત્ર બનશે અથવા ત્યારબાદ અમલમાં આવેલી પેન્શનની ગણતરીની નવી ફોર્મ્યુલા મુજબ વધુ પેન્શન મેળવવા માટે પાત્ર બનશે, તે સદર હુકમની તારીખથી સુધારેલી પેન્શન જોગવાઈનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર બનશે કારણ કે જ્યારે તે તમામ સભ્યોને વધારાનો લાભ આપવામાં આવી રહ્યો હોય ત્યારે તે પેન્શનરોના તે જ વર્ગનો સભ્ય રહેશે. આવી પરિસ્થિતિમાં, પેન્શનરોના સમાન વર્ગને ઉપલબ્ધ વધારાનો લાભ તેને એવા કારણોસર નકારી શકાય નહીં કે તે તે તારીખ પહેલા નિવૃત્ત થયો હતો જે તારીખે પેન્શનરોના સમાન વર્ગના તમામ સભ્યોને ઉપરોક્ત વધારાનો

લાભ આપવામાં આવ્યો હતો જેઓ સદર પેન્શનરોને વધારાનો લાભ આપતી યોજના અમલમાં આવી ત્યાં સુધી જીવિત હતા. નાકરા કેસના ગુણોત્તરમાં તેમના મૂળ ધરાવતા નિર્ણયોની શ્રેણી કેસોની આ કેટેગરીને આવરી લેશે.

કેટેગરી-૨

ફકરો ૨૩. જો કે, જો કોઈ કર્મચારી તેની નિવૃત્તિ સમયે પેન્શન મેળવવા માટે પાત્ર ન હોય અને પેન્શનરોના વર્ગની બહાર હોય, જો ત્યારબાદ સંબંધિત પેન્શન નિયમોના સુધારા દ્વારા પેન્શનરોના નવા વર્ગને આવરી લેવા માટે પેન્શન યોજનાની કોઈ ફાયદાકારક છત્ર વિસ્તૃત કરવામાં આવે અને જ્યારે આવી અનુગામી યોજના અમલમાં આવે, ત્યારે ભૂતપૂર્વ બિન-પેન્શનર કદાચ જીવિત હોય, તો માત્ર ત્યારે જ જો ભૂતપૂર્વ બિન-પેન્શનરો સુધી પેન્શન યોજનાનું આવું વિસ્તરણ સદર યોજના જાહેર કરનાર સત્તાધિકારીઓ દ્વારા સ્પષ્ટપણે ભૂતકાળની અસરથી કરવામાં આવ્યું હોય; તો આવી વિસ્તૃત પેન્શન યોજનાના આગમન પહેલા નિવૃત્ત થયેલ ભૂતપૂર્વ બિન-પેન્શનર આવી નવી વિસ્તૃત પેન્શન યોજનાના લાભનો દાવો કરી શકે છે."

અરજદારોના વિદ્વાન કાઉન્સેલે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો કેટેગરી (૧) હેઠળ આવરી લેવાશે અને સુધારેલી પેન્શન યોજના હેઠળ પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર બનશે.

આની સામે, સામાવાળાઓના વિદ્વાન કાઉન્સેલે રજૂઆત કરી હતી કે એક ત્રીજી કેટેગરી છે જેમાં પેન્શન પેન્શન ફંડ યોજનામાંથી ચૂકવવામાં આવે છે અને નિવૃત્તિની તારીખે, પેન્શનની રકમ મેળવવાનો અધિકાર સ્થાપિત થઈ જાય છે. આથી, અરજદારો પેન્શન મંજૂર કરવા માટેના નિર્ણાયક પરિબળ જેમ કે લાયકાતની સેવાના સંબંધમાં અનુગામી ફેરફારનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી.

આ દલીલની પ્રશંસા કરવા માટે, અમે જવાબના સોગંદનામામાં કરવામાં આવેલા કથનો અને અરજદારોને પેન્શન મંજૂર કરવા માટેની જોગવાઈ કરતા સંબંધિત નિયમોનો સંદર્ભ લઈશું. જવાબના સોગંદનામામાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારો તે જૂથનો ભાગ હતા જે ભૂતપૂર્વ આસામ ઓઈલ કંપનીમાંથી આવ્યા હતા અને બિન-અંશદાની પેન્શન યોજનાના આધારે પેન્શન મેળવી રહ્યા છે, એટલે કે "તેઓ બિલકુલ અંશદાન આપતા નથી અને મહિના દર મહિનાના આધારે પેન્શન મેળવી રહ્યા છે અને બીજી તરફ, સામાવાળા નં. ૨ ના અન્ય કર્મચારીઓ માત્ર અંશદાની યોજનાનો લાભ મેળવે છે."

ઉપરોક્ત સ્વીકાર પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે અરજદારોએ પેન્શન મેળવવા માટે કોઈ રકમનું યોગદાન આપવાનું જરૂરી નહોતું. એવું બની શકે કે કંપનીએ

અલગ ફંડ ફાળવ્યું હોય અને નિવૃત્ત કર્મચારીઓને પેન્શન ચૂકવવા માટે એક ટ્રસ્ટ બનાવ્યું હોય પરંતુ પેન્શન મેળવવાનો તેમનો અધિકાર નિયમો અનુસાર સ્થાપિત થાય છે અને તે ફંડની ઉપલબ્ધતા પર આધારિત ન હતો અને તે એક નિયમના આધારે નક્કી કરવાનો હતો જે જોગવાઈ કરતો હતો કે તેઓ નિવૃત્તિની તારીખના તરત જ પહેલાના સેવાના છેલ્લા પાંચ વર્ષના સરેરાશ મૂળ પગારના ૪૦ ટકા જેટલી રકમ મેળવશે.

આ હેતુ માટે, અમે આસામ ઓઈલ સ્ટાફ પેન્શન ફંડના નિયમોના સંબંધિત ભાગનો સંદર્ભ લઈશું, જે આ મુજબ વંચાય છે:

"૧. નીચેના કર્મચારીઓ ફંડના સભ્ય રહેશે:

(બી) જે વ્યક્તિઓ તારીખ ૦૧ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૩ પછી કંપની સાથે સેવાની એક નિર્દિષ્ટ કેટેગરીમાં પ્રવેશે છે જે હવે પછી વિગતવાર જણાવવામાં આવી છે અને જેઓ બર્મા ઓઈલ (ઇન્ડિયા) પ્રોપિડન્ટ ફંડ અથવા પ્રોપિડન્ટ એન્ડ ઇન્સ્યોરન્સ ફંડ (ઇન્ડિયા) રેકર્ડાઈઝ્ડના સભ્યો છે.

૨. સામાન્ય પેન્શનની ઉંમરે અથવા તે પછી સેવામાંથી નિવૃત્તિ પર સભ્યને પેન્શન મંજૂર કરવામાં આવશે, શરત માત્ર એટલી કે આવી નિવૃત્તિની તારીખે:

- (૧) તેણે ઓછામાં ઓછી પંદર વર્ષની પેન્શનપાત્ર સેવા પૂર્ણ કરી હોય;
- (૨) તે ઓછામાં ઓછા દસ વર્ષથી સતત પ્રોવિડન્ટ ફંડનો સભ્ય રહ્યો હોય.

આવા સભ્યને ચૂકવવાપાત્ર પેન્શન:

(એ) જેણે ઓછામાં ઓછી વીસ વર્ષની પેન્શનપાત્ર સેવા પૂર્ણ કરી હોય તે અધિકૃત ક્ષાત દ્વારા ઘટાડવામાં આવેલી મૂળ આકૃતિ રહેશે; અથવા

(બી) જેણે ઓછામાં ઓછી પંદર વર્ષની પેન્શનપાત્ર સેવા પૂર્ણ કરી હોય પરંતુ વીસ વર્ષથી ઓછી પેન્શનપાત્ર સેવા હોય તે મૂળ આકૃતિનો એક ભાગ રહેશે જે પેન્શનપાત્ર સેવાની વર્ષોની સંખ્યા (નજીકના મહિનાની ગણતરી મુજબ) ના વીસ વર્ષ સાથેના ગુણોત્તર સમાન રહેશે અને આ રીતે ગણતરી કરેલી રકમ અધિકૃત ક્ષાત દ્વારા ઘટાડવામાં આવશે.

૮. ટ્રસ્ટીઓ નિયોક્તાની વિનંતી પર સભ્ય અથવા તેના આશ્રિતોને ચૂકવવાપાત્ર પેન્શન અથવા એન્યુઇટી અથવા તેનો કોઈ ભાગ રોકી શકે છે અથવા બંધ કરી શકે છે અથવા તેને અથવા તેઓને આ હેઠળના તમામ અથવા કોઈ પણ લાભોમાંથી બાકાત રાખી શકે છે જો આવા સભ્યને કપટ અથવા અપ્રમાણિકતા અથવા ગેરવર્તણૂક બદલ બરતરફ કરવામાં આવે અથવા નિયોક્તાની સંમતિ વિના તેની રોજગારી છોડી દે અથવા આવી રોજગારી છોડ્યા

પછી આવા નિયોક્તાના હિતની વિરુદ્ધ કામ કરે અથવા આ હેઠળના તેના અધિકારો સોંપે અથવા ગીરો રાખે અથવા તેમ કરવાનો પ્રયાસ કરે. આ રીતે રોકેલી, બંધ કરેલી કે બાકાત રાખેલી કોઈ પણ રકમ ફંડમાં જમ કરવામાં આવશે.

૯. કોઈ પણ વ્યક્તિ ફંડમાંના તેના હિત અથવા તેના કોઈ ભાગને જામીન તરીકે અથવા અન્ય કોઈ પણ રીતે ટ્રાન્સફર કરવા અથવા સોંપવા માટે હકદાર રહેશે નહીં અને આપું કોઈ ટ્રાન્સફર કે સોંપણી માન્ય રહેશે નહીં અને નિયોક્તાઓ કે ટ્રસ્ટીઓ તેમાંથી અનુક્રમે આવા કોઈ ટ્રાન્સફર કે સોંપણીની નોટિસ સ્વીકારશે નહીં અથવા તેનાથી બંધાયેલા રહેશે નહીં.

૧૦. નિયમોમાં સમાવિષ્ટ કોઈ પણ વિપરીત બાબત હોવા છતાં:

(સી) તમામ પેન્શન અને ભથ્થાં બિન-સોંપણીપાત્ર અને (નિયમ ૪ ની જોગવાઈઓને આધીન) બિન-રૂપાંતરિત રહેશે અને બંધ થવાની તારીખ સુધીના પ્રમાણ વિના દર મહિને અગાઉથી ચૂકવવામાં આવશે અથવા ટ્રસ્ટીઓની વિવેકબુદ્ધિથી લાંબા ગાળાના અંતરે અને આવા સમયે અને આવી જગ્યાએ અને આવી રીતે ચૂકવવામાં આવશે અને તે આરોગ્ય, ઉંમર, જીવિત રહેવા, વૈવાહિક સ્થિતિ, શૈક્ષણિક સ્થિતિ અને ઓળખના આવા પુરાવાને આધીન રહેશે જે ટ્રસ્ટીઓ નિર્દિષ્ટ કરે."

નિયમ ૧૬ હેઠળ "મૂળ આકૃતિ" એટલે નિવૃત્તિની તારીખના તરત જ પહેલાના સેવાના છેલ્લા પાંચ વર્ષ માટે સભ્યના સરેરાશ વાર્ષિક મૂળ પગારના ચાલીસ ટકા જેટલી રકમ. તે જ રીતે, "સામાન્ય પેન્શનની ઉંમરે" એટલે પુરુષો માટે પંચાવનમો જન્મદિવસ અને સ્ત્રીઓ માટે પિસ્તાલીસમો જન્મદિવસ.

ઉપરોક્ત નિયમોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે સૌપ્રથમ કેન્દ્ર સરકાર અને સામાવાળા નં. ૨ તરફથી અનુક્રમે હાજર રહેલા વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલ શ્રી બી.એ. મોહંતી અને શ્રી રાજ બીરબલની દલીલનો સંદર્ભ લઈશું જેમણે, તેમની સબમિશન્સ (રજૂઆતો) ના સમર્થનમાં, નાકરાના કેસના ચુકાદાના ફકરા જપ પર આધાર રાખ્યો હતો, જે આ મુજબ વંચાય છે:

"જપ. ચાલો આપણે એક ગેરસમજ દૂર કરીએ. સરકારી કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ ઉદાર બનાવેલી યોજના સહિતની પેન્શન યોજના પ્રકૃતિમાં બિન-અંશદાની છે. એવું દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું કે પેન્શન ફંડ જેવું કંઈક છે.... પેન્શનની ચુકવણી એ સરકાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલી વૈધાનિક જવાબદારી છે અને જે કંઈ પણ લેણી અને ચૂકવવાપાત્ર રકમ બને છે તે બજેટમાં ફાળવવામાં આવે છે. વ્યક્તિ આ દલીલની પ્રશંસા કરી શકી હોત જ્યાં એક અંશદાની યોજના હોય અને પેન્શન ફંડ હોય જેમાંથી માત્ર પેન્શન વહેંચવામાં આવતું હોય. તે કેસ ન હોવાને કારણે, પેન્શનરો દ્વારા પેન્શન ફંડનું વિભાજન કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન

નથી, જે જો યોજનામાં વધુ વ્યક્તિઓને પ્રવેશ આપવામાં આવે, તો પ્રમાણસર હિસ્સાને અસર કરશે."

અમારા મતે ઉપરોક્ત ફરો સામાવાળાઓની દલીલને કોઈ પણ રીતે ટેકો આપતો નથી. તેનાથી વિપરીત, દલીલની સમાનતા પર, અમે એ પણ પુનરાવર્તન કરીશું કે ચાલો આપણે આ ગેરસમજ વિશે સ્પષ્ટ થઈએ. પ્રથમ, કર્મચારીઓને ઉપલબ્ધ ઉદાર બનાવેલી યોજના સહિતની પેન્શન યોજના પ્રકૃતિમાં બિન-અંશદાની છે. પેન્શનની ચુકવણી પેન્શન ફંડ પર આધારિત નથી. તે નિયમો હેઠળ કંપની દ્વારા સ્વીકારવામાં આવેલી જવાબદારી છે અને જ્યારે પણ લેણી અને ચૂકવવાપાત્ર બને ત્યારે ચૂકવવાની રહેશે. નાકરાના કેસ (ઉપર મુજબ) માં અવલોકન કર્યા મુજબ, પેન્શન ન તો કોઈ સખાવત છે, ન તો નિયોક્તાની મીઠી ઈચ્છા પર આધારિત કૃપાની બાબત છે, ન તો તે એક્સ ગ્રેશિયા ચુકવણી છે. તે ભૂતકાળમાં આપેલી સેવાઓ માટેની ચુકવણી છે. તે એક સામાજિક કલ્યાણકારી માપદંડ છે જે એવા લોકોને સામાજિક-આર્થિક ન્યાય પ્રદાન કરે છે જેમણે તેમના જીવનના ઉત્કૃષ્ટ દિવસોમાં આ આશ્વાસન પર નિયોક્તા માટે અવિરત પરિશ્રમ કર્યો હતો કે વૃદ્ધાવસ્થામાં તેઓને નિરાધાર છોડી દેવામાં આવશે નહીં. એવું બની શકે કે હાલના કેસમાં, પેન્શન ફંડ માટેનું ટ્રસ્ટ ઈન્કમ ટેક્સના હેતુઓ માટે અથવા પેન્શનની સરળ ચુકવણી માટે બનાવવામાં આવ્યું હોય, પરંતુ તેનાથી સેવામાંથી નિવૃત્તિ પર નિયમો અનુસાર ગણતરી

કરાયેલ માસિક પેન્શન ચૂકવવાની નિયોક્તાની જવાબદારીને કોઈ અસર થશે નહીં અને આ નિવૃત્તિ લાભ પેન્શન ફંડની ઉપલબ્ધતા પર આધારિત નથી. પેન્શનરો દ્વારા પેન્શન ફંડનું વિભાજન કરવાનો અથવા યોજનામાં નવા સભ્યોના ઉમેરા પર પ્રમાણસર હિસ્સાને અસર કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. ઉપર ટાંકવામાં આવેલા નિયમ (૧) મુજબ, કર્મચારી કંપનીની સેવાની નિર્દિષ્ટ કેટેગરીમાં પ્રવેશતાં જ આપમેળે ફંડનો સભ્ય બની જશે. નિયમ (૮) હેઠળ ટ્રસ્ટીઓ સભ્ય અથવા તેના આશ્રિતોને ચૂકવવાપાત્ર પેન્શન અથવા એન્યુઇટી અથવા તેનો કોઈ ભાગ રોકી શકે છે અથવા બંધ કરી શકે છે, અને તે પેન્શનની રકમ બિન-સોંપણીપાત્ર છે. વધુમાં, પેન્શનની ચુકવણી એ નિયમો અનુસાર નિયોક્તાની જવાબદારી હતી અને તે જવાબદારી કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા કંપનીનો કબજો લેવાના બદલામાં નિભાવવાની રહેશે. કર્મચારીઓના (નિવૃત્ત સહિતના) અધિકારો બર્મા ઓઇલ કંપની (એક્ટિવિઝિશન ઓફ શેર્સ ઓફ ઓઇલ ઇન્ડિયા લિમિટેડ એન્ડ ઓફ ધ અન્ડરટેકિંગ્સ ઇન ઇન્ડિયા ઓફ આસામ ઓઇલ કંપની લિમિટેડ એન્ડ ધ બર્મા ઓઇલ કંપની (ઇન્ડિયા ટ્રેડિંગ) લિમિટેડ) એક્ટ, ૧૯૮૧ ની કલમ ૧૧ હેઠળ સુરક્ષિત છે.

અરજદારો સુધારેલી યોજનાનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી તેવી તેમની દલીલના સમર્થનમાં, સામાવાળા નં. ૨ ના વિદ્વાન સીનિયર કાઉન્સેલે, વધુમાં, આ કોર્ટના શશાધર ચક્રવર્તી અને અન્ય વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર અને અન્ય,

[૧૯૯૬] ૧૧ એસ.સી.સી. ૧ ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે ઇન્ડિયન ઓક્સિજન લિમિટેડ સ્ટાફ પેન્શન ફંડ અને તેના હેઠળની પેન્શન યોજના પર વિચાર કર્યો હતો. અરજદારોની એવી દલીલ હતી કે કર્મચારીઓની નિવૃત્તિ પછી હયાત પેન્શન યોજનામાં કરવામાં આવેલા સુધારા આવા નિવૃત્ત કર્મચારીઓને પણ ઉપલબ્ધ કરાવવા જોઈએ જેઓ ફંડના હયાત પેન્શનરો છે. સદર દલીલને નકારતા, કોર્ટે આ મુજબ ઠેરવ્યું:

"..... આ દલીલ દરેક કર્મચારીના સંબંધમાં જ્યારે તે નિવૃત્ત થાય ત્યારે ખરીદવામાં આવતી એન્યુઇટીની પ્રકૃતિની ગેરસમજ પર આધારિત છે. કર્મચારીનો એન્યુઇટી મેળવવાનો અધિકાર અને આ એન્યુઇટીનું પ્રમાણ તે સમયે નક્કી થાય છે જ્યારે એન્યુઇટી ખરીદવામાં આવે છે. આપેલ પેન્શન ફંડ સ્કીમમાં કોઈ પણ અનુગામી સુધારા તે વ્યક્તિઓને ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં જેમના અધિકારો અગાઉથી જ એન્યુઇટી સ્કીમ હેઠળ સ્થાપિત થઈ ચૂક્યા છે જેના દ્વારા તેઓ સંચાલિત થાય છે કારણ કે નિયોક્તા દ્વારા આવી વ્યક્તિઓના સંબંધમાં ફાળવવામાં આવેલી રકમ એન્યુઇટી ખરીદવા માટે પેન્શન ફંડમાંથી અગાઉથી જ ઉપાડી લેવામાં આવી છે. પેન્શન ફંડમાં કોઈ પણ અનુગામી સુધારો માત્ર તે લોકોને જ લાભ આપશે જેમના નાણાં પેન્શન ફંડનો ભાગ છે."

ફક્ત ૧૧ માં, કોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું:

"આ સંજોગોમાં ડી.એસ. નાકરા વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર, [૧૯૮૩] ૧ એસ.સી.સી. ૩૦૫ નો ગુણોત્તર આવા ફંડ્સની પેન્શન યોજનાઓમાં સુધારાનો લાભ હયાત પેન્શનરો સુધી વિસ્તૃત કરવા માટે લાગુ કરી શકાય નહીં. આ યોજનાની પ્રકૃતિ દ્વારા જ, આવા લાભો માત્ર સેવામાં રહેલા સભ્યોને જ ઉપલબ્ધ છે. હાલના કેસમાં, પેન્શન ફંડ નિયોક્તા દ્વારા સેવામાં રહેલા તેના કર્મચારીઓના સંબંધમાં ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ અને નિયમો હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી રીતે કરવામાં આવેલા અંશદાનમાંથી બનાવવામાં આવે છે. અંશદાન દરેક કર્મચારીના પગારની નિશ્ચિત ટકાવારીના સ્વરૂપમાં છે. તેથી, નિયોક્તા દ્વારા તેના ભૂતકાળના કર્મચારીઓ જેઓ હયાત પેન્શનરો છે તેમના સંબંધમાં કોઈ વધારાની ચુકવણી કરવાની કોઈ જોગવાઈ નથી. નાકરા કેસમાં પેન્શનમાં વધારો કેન્દ્ર સરકારની સામાન્ય આવકમાંથી મેળવી શકાય તેમ હતો. મંજૂર કરાયેલા સુપરએન્યુએશન ફંડના ટ્રસ્ટીઓને આવું કોઈ અનામત ભંડોળ ઉપલબ્ધ નથી."

અમારા મતે, ઉપરોક્ત ચુકાદાનો ગુણોત્તર હાલના કેસમાં લાગુ પડતો નથી. સદર કેસમાં, ઇન્ડિયન ઓક્સિજન લિમિટેડ દ્વારા 'બિન-અંશદાની સુપરએન્યુએશન ફંડ' સ્થાપવામાં આવ્યું હતું જેને ઇન્ડિયન ઓક્સિજન લિમિટેડ એક્ઝિક્યુટિવ સ્ટાફ પેન્શન ફંડ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. નિયમો અનુસાર,

કર્મચારી લાઇફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયામાંથી ઇન્ડના ટ્રસ્ટી દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી પોલિસી હેઠળ એન્યુઇટી મેળવવા માટે હકદાર હતો. તે કેસમાં અરજદારોએ દલીલ કરી હતી કે આવા બિન-અંશદાની મંજૂર કરાયેલા સુપરએન્યુએશન ઇન્ડની યોજનામાં ફેરફાર કરવો જોઈએ જેથી ઇન્ડ દ્વારા પોતે અથવા વૈકલ્પિક રીતે નવી રચના થનાર વૈધાનિક સંસ્થા દ્વારા નવી યોજના હેઠળ પેન્શનની વહેંચણી કરી શકાય. વધુમાં, ઇન્ડ લાભાર્થીઓને એન્યુઇટી પ્રદાન કરવાના હેતુ માટે રચવામાં આવ્યું હતું અને ટ્રસ્ટીઓએ દરેક લાભાર્થીના સંબંધમાં અંશદાન એકત્રિત કરવું જરૂરી હતું અને ઇન્ડમ ટેક્સ રૂલ્સ, ૧૯૬૨ ના નિયમ ૮૯(૨) અનુસાર દરેક કર્મચારીની નિવૃત્તિ અથવા મૃત્યુ સમયે અથવા નિવૃત્તિ પહેલાં તે અક્ષમ બને ત્યારે લાઇફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયામાંથી એન્યુઇટી ખરીદવી જરૂરી હતી. તેથી, જ્યારે કોઈ કર્મચારી નિવૃત્ત થાય; ત્યારે નિયોક્તા દ્વારા ટ્રસ્ટના પેન્શન ઇન્ડમાં સંબંધિત કર્મચારીના સંબંધમાં કરવામાં આવેલું તમામ સંચિત અંશદાન કર્મચારીના લાભ માટે સ્થાપિત થઈ જતું હતું. તે સંજોગોના સેટમાં, કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે કર્મચારીનો એન્યુઇટી મેળવવાનો અધિકાર અને તેની એન્યુઇટીનું પ્રમાણ લાઇફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયાની તત્કાલીન હયાત યોજના હેઠળ એન્યુઇટી ખરીદતી વખતે સ્થાપિત થઈ જાય છે. કોર્ટે એ પણ અવલોકન કર્યું કે સદર દલીલ દરેક કર્મચારીના હિતમાં જ્યારે તે નિવૃત્ત થાય ત્યારે ખરીદવામાં આવતી એન્યુઇટીની પ્રકૃતિની ગેરસમજ પર આધારિત હતી. હાલના કેસમાં સ્થિતિ તદ્દન અલગ છે.

પેન્શન મેળવવાનો અધિકાર દેખીતી રીતે જ સંચિત અંશદાનના આધારે એન્યુઇટી મેળવવા કરતાં અલગ છે. પેન્શન મંજૂર કરવાના નિયમો જોગવાઈ કરે છે કે નિર્દિષ્ટ કેટેગરીમાં ઉદ્દેશિત કર્મચારી આપમેળે પેન્શન ફંડનો સભ્ય બનશે અને તેની નિવૃત્તિની તારીખે પેન્શન મેળવવા માટે હકદાર બનશે. પેન્શનની રકમ નિયમો અનુસાર નક્કી કરવાની રહેશે. તે નિયમમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે અને અરજદારો સુધારેલા નિયમના આધારે એવા કારણોસર દાદ માંગે છે કે કોઈ ચોક્કસ તારીખ પહેલા અથવા પછી નિવૃત્ત થયેલા કર્મચારીઓ વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ હોઈ શકે નહીં, જેમ કે નાકરાના કેસમાં ઠેરવવામાં આવ્યું છે જેને આ કોર્ટ દ્વારા વી. કસ્તુરી (ઉપર મુજબ) સહિતના વિવિધ નિર્ણયોમાં અનુસરવામાં આવ્યું છે. વધુમાં, પેન્શનરો (નિવૃત્ત કર્મચારીઓ) દ્વારા પેન્શન ફંડનું વિભાજન કરવાનો અને/અથવા પેન્શનની ચુકવણી માત્ર પેન્શન ફંડમાંથી જ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. પેન્શન ચૂકવવાની જવાબદારી નિયમોમાં કરવામાં આવેલી જોગવાઈને કારણે ઉદ્ભવે છે. આ બાબતના પરિપ્રેક્ષ્યમાં, શશાધર ચક્રવર્તી (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયની કોઈ અસર થશે નહીં.

વધુમાં, ઓલ ઇન્ડિયા રિઝર્વ બેંક રિટાયર્ડ ઓફિસર્સ એસોસિએશન વિરુદ્ધ કેન્દ્ર સરકાર, [૧૯૯૨] સપ્લી. ૧ એસ.સી.સી. ૬૬૧ માં, અહમદી, ન્યાયમૂર્તિએ (જેઓ તે સમયે હતા) કોર્ટ વતી બોલતા ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં નાકરાના કેસમાં પાના ૩૩૩ ના ફ્કરા ૪૬ માં મળેલા અવલોકનો પર નીચેની

અસર સુધી પ્રકાશ પાડ્યો હતો (એસ.સી.સી. પાનું ૬૭૪ ફકરો ૭):

"... ઉદાર બનાવેલી પેન્શન યોજનામાં ઘડવામાં આવેલી ફોર્મ્યુલાના પ્રકાશમાં અને સુધારેલી યોજના અમલમાં આવે તે તારીખથી પેન્શનની પુનઃગણતરી કરવી પડશે. અને સાવચેત રહો કે તે નવી યોજના નથી, તે માત્ર હયાત યોજનાનો સુધારો છે. તે નવો નિવૃત્તિ લાભ નથી. તે હયાત લાભનો ઉદ્ધર્વગામી સુધારો છે. જો તે સંપૂર્ણપણે નવો ખ્યાલ હોત, નવો નિવૃત્તિ લાભ હોત, તો વ્યક્તિ એવી દલીલની પ્રશંસા કરી શકી હોત કે જેઓ અગાઉથી જ નિવૃત્ત થઈ ચૂક્યા છે તેઓ તેની અપેક્ષા રાખી શકે નહીં."

કોર્ટે વધુમાં અવલોકન કર્યું:

"એ સમજવું જ જોઈએ કે સી.પી.એફ. (કન્ટ્રિબ્યુટરી પ્રોવિડન્ટ ફંડ) યોજના દ્વારા સંચાલિત કર્મચારીના કિસ્સામાં નિયોક્તા સાથેના તેના સંબંધો તેની નિવૃત્તિ અને સી.પી.એફ. ની રકમ મેળવવા પર સમાપ્ત થાય છે પરંતુ પેન્શન યોજના હેઠળ સંચાલિત કર્મચારીના કિસ્સામાં નિયોક્તા સાથેના તેના સંબંધોમાં માત્ર ફેરફાર થાય છે પરંતુ તે સંપૂર્ણપણે તૂટી જતા નથી. તે જ કારણ છે કે આ કોર્ટે નાકરા કેસમાં હયાત લાભના ઉદારીકરણ અને તદ્દન નવી યોજનાની રજૂઆત વચ્ચે ભેદ રેખા દોરી હતી. પેન્શનરોના કિસ્સામાં સમયાંતરે

પેન્શનમાં સુધારો કરવો જરૂરી છે કારણ કે રૂપિયાના મૂલ્યમાં સતત ઘટાડો અને આવશ્યક ચીજવસ્તુઓના ભાવમાં વધારો પેન્શનની રકમમાં એડજસ્ટમેન્ટની જરૂરિયાત ઊભી કરે છે પરંતુ સી.પી.એફ. યોજના દ્વારા સંચાલિત કર્મચારીઓના કિસ્સામાં એવું નથી, કારણ કે તેઓએ એકસાથે રકમની ચુકવણી મેળવી લીધી હતી જે તેઓ એવી રીતે રોકાણ કરવા માટે સ્વતંત્ર હતા કે જે શ્રેષ્ઠ વળતર આપે જે કુળાવાના વલણોને સંભાળી શકે. પેન્શન યોજનાના સભ્યો અને સી.પી.એફ. યોજનાના સભ્યો વચ્ચેનો આ તફાવત આ કોર્ટ દ્વારા કૃષ્ણ કેસમાં યોગ્ય રીતે રેખાંકિત કરવામાં આવ્યો છે."

હાલના કેસમાં પણ સમાન સ્થિતિ છે. ઉપરોક્ત કેસમાં અવલોકન કર્યા મુજબ, પેન્શન યોજના હેઠળ સંચાલિત કર્મચારીના કિસ્સામાં, નિયોક્તા સાથેના સંબંધોમાં માત્ર ફેરફાર થાય છે, પરંતુ તે સંપૂર્ણપણે તૂટી જતા નથી. પેન્શન ચૂકવવાની કોઈ નવી યોજના નથી, પરંતુ તે માત્ર હયાત પેન્શન યોજનાનો સુધારો છે. નવી પેન્શન યોજના હેઠળ, નિવૃત્તિની તારીખના તરત જ પહેલાના સેવાના છેલ્લા પાંચ વર્ષના સરેરાશ વાર્ષિક મૂળ પગારના અગાઉના ૪૦ ટકાના બદલે, અધિકારી દ્વારા તેમની સેવાના છેલ્લા ૧૦ મહિના દરમિયાન મેળવેલા સરેરાશ મોંઘવારી ભથ્થા સહિતના છેલ્લા ૧૦ મહિનાના પગારની સરેરાશના ૪૦ ટકાના આધારે પેન્શન ચૂકવવાનું રહેશે.

ઉપરોક્ત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતા, આ અરજીને આંશિક રીતે મંજૂર કરવી જરૂરી છે અને સામાવાળાઓને તારીખ ૧૦ માર્ચ, ૧૯૯૫ ની અધિસૂચનામાંથી "ડિસેમ્બર, ૧૯૯૪ થી અને ત્યારપછી નિવૃત્ત થતા" શબ્દોને કાઢી નાખીને સદર અધિસૂચનાના આધારે અરજદારોને પેન્શનરી લાભો આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. રિટ અરજી તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ રહેશે નહીં.

અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

કે કે ટી

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.